

Universitätsbibliothek Paderborn

**Alphonsi Madriliensis De Vera Deo Apte Inserviendi
methodo Libellvs Avreus**

Alfonso <de Madrid>

Coloniae, 1608

De voluntatis nostræ mirè libera potestate ad operandum, & ad quemlibet actionis nostræ finem constitue[n]dum. Documentum sextum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48891](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-48891)

& amplectendum moueatur, in opus illas deducendo. Quanquam enim voluntas ipsa operetur libertate, frequenter tamen rei quæ offertur difficultate aut asperitate deterrita, omittit operari; & ita delinquit, omittens id ad quod tenetur: si verò annitamur ipsis per intellectum, modo quo prædictum est, viam sternere, tantum suscipiet animum ut cognita operis, et iam poenalis, excellentia, velit illud: tantaque propemodum facilitate operetur, quam id quod naturaliter exoptat. Qui ea ratione operaretur, facile fieret magnæ virtutis, ac reparatam haberet magnam partem stragis, quæ per peccatum in anima facta est, magnaque facilitate operaretur, quod in cœlo & in terra facit esse beatos, nempe quod magnalia Dei magna ex parte cognosceret, eaque amando de ijs gauderet, quemadmodum ex parte dictum est, & amplius in sequentibus dicetur.

VI. DOCUMENTVM.

*Depotestate in nobis posita operandi
supremo animæ instrumento, nempe*

C

volun-

voluntate, qua possumus velle & amare, aut nolle nec amare quancunque rem, idq; quoties libuerit, eademq; voluntate operi nostro finem præscribere qui placuerit. In omnibus tamen his præsupponimus diuinū adiutoriū quod huiusmodi Dei seruus semper est paratum.

Sextum hoc documentum plurimum notandum est, pleneq; cognoscendum & intelligendū, tanquam præcipuum fundamentum omnium quæ dicenda sunt, ac totius vitæ spiritualis, continetque canonem admodum memorandū fundatū in libertate liberi arbitrij, declaratē quid voluntate possumus operari, & ita à profundo somno animam excitantē. Præsupponit tamen in omnibus diuinū auxiliū, quod nō deest fidelibus, sine quo ne cogitare quidē possumus, ut habet D. Paulus, quicquam salutis nostræ expediens, quantominus vel le aut operari. Hoc itaque præsupposito, est in cuiuscqrē potestate appetere, aut appetitum relinquere cuiusvis rei,

2. Cor. 3.

In voluntate nostrarē expediens, quantominus vel le aut operari. Hoc itaque præsupposito, est in cuiuscqrē potestate appetere, aut appetitum relinquere cuiusvis rei,

rei, quæ iudicata fuerit appetēda aut *quid appetere*
 nonappetenda, idque hoc aut illo si-
 ne, & toties quoties libuerit. Huius *vel non appetere.*
 in vna quapiam re ponatur exemplū,
 vt & in reliquis idem fiat manifestū.

Vt homo quispiam parui reputetur,
 res est quæ appeti potest à quocunq;
 homine, etiam si quibusdam difficile
 sit se inclinare ad id appetendum. Po-
 test quoque varijs finibus id appeti,
 & ex his eligi quem quisque prætule-
 rit. Potest enim quispiam id appete-
 re, vt animi modestiam eo pacto asse-
 quatur, qui bonus finis est. Rursum,
 vt in aliquo similis efficiatur vnige-
 nito Dei filio, qui pro nobis despect
 fuit, & hic melior finis est. Ad hæc
 potest quis id appetere, quò per hanc
 abiectionem ad hoc disponatur, vt
 Deus in ipso gratum inueniat obse-
 quium, per charitatem & amorem
 perfectum, & hic adhuc sublimior
 finis est. Nunc contrà ponamus ex-
 emplum derelinquendo rei ap-
 petitu. Potest quisque omittere ap-
 petitum, hoc est, non appetere asti-
 mari, aut singulariter amari, seu

*Declaratur id ex-
emplo.*

C 2 no^l

Quo frequentius voluntas se ad appetenda aut relinquenda quae appetebat inclinat, eò citius habitus virtiosi predicantur, & virtiosi generantur.

nolle aestimari, idque eisdem finibus quos iam diximus, etiam si ex naturæ corruptione inclinetur ad hoc, ut cupiat summè aestimari, aut reputari. Similiter hoc aduerte, quod quemadmodum est in cuiusq; potestate quippiam appetere, vel quod appetebat relinquere, ita est in eius potestate toties id actu efficere, quoties libuerit in die, aut breviori temporis spatio: & quantò saepius voluntatem inclinauerit ad appetendum, aut relinquendum quod appetebat, vt dictum est, tantò citius vitiosos habitus corrumperet, ac generabit virtuosos. Et præterea in singulis volūtatis ad hæc inclinationibus est singulare meritū, modò talis inclinatio fiat ad placendum Deo, prout secundo documento dictum est. Ad maiorem autem di-
ctorum elucidationem, notabimus, quod producere actum appetendi id quod naturaliter horremus, fit, quando considerantes, quod Deo seruitur, ex eo quod illud appetamus, inclinamus voluntatem, vim quodam modo illi facientes, ut illud appetat, quemadmo-

admodum æger potionem amaram
appetit, eò quòd sanitatem adfert,
quam tamen naturaliter abhorret.
Actus autem non appetendi id quod
naturaliter exoptamus est, dum con-
siderantes illud Deo nō esse gratum,
neque nobis vtile, inclinamus, quo-
dam modo cogendo voluntatem, ut produca-
illud non appetat. Erit autem verè nō tur.
appetere, etiam si remaneat quædam
sensualitatis repugnantia, quemad-
modum in ægro contingit, qui non
vult edere cibum cuius tamen habet
appetitum, eò quòd ipsi nocivus sit,
estque admodum vtile nolle illum e-
dere, etiam si non tollatur inordina-
tus eius appetitus. Et ita dictum est
quod virtutum actus producere pos-
sumus quoties libuerit. Est autem no-
tandum, quòd præter continuum stu-
dium quod in nobis esse debet volū-
tatem exercendi, ad appetendum bo-
na quæ desideranda sunt à nobis, &
ad omittendum appetitum malorū,
quo, malis habitibus eradicatis, plan-
temus bonos, conducit etiam pluri-
mum vt frequentissimè vtamur præ-

C 3 senti

Primit
motibus
resistēdū.

senti documento, quo primos illos
motus cohibeamus, qui etiam viros
virtuti plurimū deditos impugnāt:
aut eos in quibus lōgiūs destinemur,
seu etiam interdum consentimus, cū
motus, opus, aut cogitatus versentur
in materia peccati venialis; quemad-
modum delectari ut in aliqua sint æ-
stimatione facta aut dicta nostra, aut
aliorum quibus mundi siue carnisra-
tione afficimur; aut contristari seu
dolere de contrario, nempe de iniu-
rijs, aut aliorum à nobis auersionib⁹.
In quibus omnibus, et si nos detine-
ri aut consentire non sit mortale,
tantum tamen adfert damnum, quan-
tum nouit qui Deum ex animo quæ-
rit. Inde enim anima obtunditur, &
aggrauatur ad omnia qua agenda sūt.
Qui ergo cupit suorum actuum sem-
per esse dominus, ac potens, ut facile
bene operetur, debet primo motui
per voluntatē statim resistere, appe-
tendo iniurias, labores, molestias, ac
cōtemptum, siue quamcunq; contra-
dictionem, quæ se se obtulerit, ad-
ueriando tali appetitu doloris, qui

pri-

primo motu sese offeret ob huiusmodi iniurias aliaque similia quæ iam diximus. Et contrà conuersi ad honores, hominum fauores , aliaque suavia ac delectabilia, quibus sese statim adiunget motus complacentiæ, parati esse debemus ut voluntate actum producamus non appetendi similia, quæ naturaliter concupiscimus . Si quidem ita agendo primum vanitatem ac peccatum evitabimus, idque sèpius agendo obtinebimus excel- *In quo cō-*
lentes habitus , expulsis malis . Et sīstut clau-
in hoc confisit clavis totius no-
uis nostræ
stræ reparationis . Notandum est reparatio-
præterea , quod frequenter ob ma-
n.
los habitus & consuetudines dif-
ficile reddetur appetere bonum,
aut non appetere malum , vel hunc
assumere finem illo relicto : sed ni-
hilominus prout iam dictum est , id
tandem situm est in nostra potestate,
etiam si initio tam debiles actus pro-
ducantur , ut videantur necesse ap-
petere: nec non appetere: non tamen
ob id omittere debet quis huiusmo-
dactus producere , paulatim enim

Non sunt maiorem vim accipiunt: & etiam cū
 relinquē- adeò debiles iudicantur, non paruum
 di huius adferunt animæ meritum. Scio quic-
 cemodi a- quid istud est, initio nihil propemo-
 etus vo- dum apparebit: verū prima gram-
 uentatis eō matices principia aggredienti, si vni-
 Iuod par- hum nobis cum nomen discat per casus infleste-
 deamur. projectum re, videbitur propemodum nihil ef-
 facere vi fectum esse, attamē si alterum ac ter-
 tium, & ita paulatim addiscat in fine
 anni loquetur, ac intelliget fermè o-
 mnia, longeque magis post secundū
 annum, & ita paulatim perfectus ef-
 ficitur grammaticus. Sed aduenten-
 dum, quòd talis quolibet die dat grá-
 maticæ operam idque multis horis,
 magno conatu & studio memorie
 suæ & intellectus, & est totus huius-
 modi conatus ad illud necessarius,
 quantò magis id necessarium est in
 summa hac arte, qua discimus Chri-
 sto seruire, ad quod non vnicum ha-
 bitum, sed multos assequi oportet,
 nempe habitum charitatis Dei ac
 proximi, potissimum autem inimici,
 habitum humilitatis, patiētiæ & ab-
 stinentiæ, quorum quisque plus exigit
 tem-

temporis, quām vt quis grammaticus
efficiatur, ex eo quod in anima no-
stra radicati sint alij habitus his mul-
tum contrarij, quod non contingit in
eo qui grammatica, aut alij cuius sci-
entiae dat operam. Aduerte tamen ^{quo ve-}
quod quō vehementiores ac frequē- ^{hementio-}
tiores fuerint actus quos producit ^{res sunt}
voluntas, eō cūcīus acquiritur habi- ^{actus ve-}
tus, quemadmodum contingere solet eō cūcīus
inter duos æqualis ingenij, quod al- ^{acquiritur}
ter vnius anni spacio amplius profi- ^{habitus.}
cit, quam alter duobus, eō quod ille
totis viribus studio incubuerit, alter
parum laborauerit. Actum autem ve- ^{Actus ve-}
hementem seu intēsum appellamus, ^{hementes}
ut verbi causa, si accedit iniuria, con- ^{qui sint.}
temptus aut vilipensio non præcogi-
tata, imò nec imaginatione præcon-
cepta, quid acturi essemus si tale quid
contingeret, si tunc voluntatem for-
titer inclinaremus, vt in tātum illud
appeteret, quod etiam gauderemus,
quō tali gaudio domaretur nostra a-
nima aduersus id quod primo ama-
bat contra Dei voluntatem. Atque ē
diuerso, si oblato nobis honore ait:

C 5

horat.

58 PRIMAE PARTIS

hominum fatiore voluntatē fortiter
inclinaremus ad horum auersionem,
eo quod huiusmodi honor ac fauor,
obstacula sint deiectioni, quae via est
ad humilitatē, quā Deus tantoperē a-
mat. Huiuscmodi actus tātē sūt ef-
ficacit̄, quod pauci tales producerēt
excellentem habitum humilitatis &
patientiæ, quanquam regulari cursu
ex multis actibus producatur habitus.
Et quod de his virtutibus dictum est,
pari modo & de ceteris venit intel-
ligendum. Est autem in his notandum,
quod super omnia exigit nostra fra-
gilitas, ut magna vi laboreetur in vi-
Vitiorum radix quae dicem dicimus, non magnam dunta-
fit.

xat, sed & quantumuis paruam incli-
nationem, quam in nobis moueri se-
serimus, aduersus id quod nobis in e-
uangelio præceptum aut consultum
est. Conemur itaque ad hoc, ut viri &
filij Dei excelsi. Quantumuis enim in
altum plantatē sint huiusmodi radicēs,
frequentibus actibus illas tandem
extirpabimus ē terra carnis nostræ,
quemadmodum indies contingere
soler-

solet extirpando è terra radices plan-
tarum corporalium . Huiusmodi e-
nim radices non extirpantur vno vel
altero se ut tertio tractu , sed pluries
frequentatis tractibus hinc inde . Lò-
gè autem plures necessarij sunt ad ex-
tirpandum vnum habitum vitiosum:
habet enim longè altius fixas in cor-
pore & animo radices . Documen-
tum hoc videri potest tantum verba
arida complecti , sed aduertat quis-
que , quòd talia videri soleant arti-
um aut scientiarum principia . Est ta-
mentantæ utilitatis hoc documentū,
vt ipsum solum sufficiat ad tradendā
nobis rationem ac modum operan-
di , etiā si alius modus vel omnis alia
ratio ignoretur . Est autē adeo nece-
sariū vt sciatur , ac plenè intelligatur
quā necessariū est , vt cognoscatur &
habeatur fundamentum , ad quoduis
forte ac stabile ædificium . Vanū autē
esset sperare virtutum sublimitatem
via ordinaria attingere absque modo
hic tradito . Et ob huius defectū ple-
riique multum laborarunt , & pa-
rum asscuti sunt , quemadmodum &

C 6 in

60 PRIMAE PARTIS
in plurimis mundi rebus indies acci-
dit, dum ordo debitus non obseruatur.

VII. DOCUMENTVM.

Quo per modum exercitij declaratur
ratio plantandi bonos habitus, & e-
radicandi malos predictis instrumē-
tis, & quod ad humilitatem neces-
sarium nobis sit, ignorare an huius-
modi bonos habitus, ac Dei gratiam
iam sumus affecuti.

Septimō aduertendum est ei qui
tam excelsō domino ordinate
seruire cupit, præsupposito
quod animæ nostræ strages in malis
habitibus consistat, reparatio verò in
bonis, qui ex multis actibus regulari-
ter producuntur; aut ex paucis quidē,
sed vehementibus & intensis, ut præ-
cedenti documento declaratum est,
quod cum habitus sint in anima,
etiam actus quibus producuntur,
principaliter fiunt animæ instrumē-
tis, quamquam interdum sumant au-
xiliū ab eo quod corporale est. Verbi
gratia, cupit quis domum habere sibi

gra-